
Trosolwg

Mae'r safon hon yn ymwneud â mynd i'r afael ag angen unigolion am gymorth cychwynnol i bobl sydd wedi cael eu heffeithio gan gam-drin domestig neu drais rhywiol a delio â hynny gyda doethineb a sensitifrwydd.

Mae'n cynnwys eich gallu i reoli rhyngweithiadau, cyflwyno argraff gadarnhaol ohonoch eich hun a'ch sefydliad, a chyfathrebu ag unigolion gan gynnwys pobl a all fod mewn trallod neu'n bryderus.

Mae'r safon hon ar gyfer ymarferwyr sy'n cefnogi pobl sy'n cael profiad o gam-drin domestig neu drais rhywiol.

Meini prawf perfformiad

Rhaid i chi allu:

1. agor trafodaethau gydag unigolion gan ddefnyddio termau ac ymadroddion derbyniol, ac yn unol â pholisïau a gweithdrefnau'r sefydliad
2. cyfathrebu ag unigolion gan ddefnyddio technegau priodol, mewn ffyrdd sy'n berthnasol i'w hanghenion:
3. esbonio gweithdrefnau eich sefydliad yn gysylltiedig â chyfrinachedd unigolion
4. archwilio'u sefyllfa a'u hamgyffrediad o anghenion gydag unigolion mewn amgylchedd priodol a diogel i unigolion ac i chi'ch hun
5. ymateb i ddatgeliadau cychwynnol o gamdriniaeth yn unol â pholisïau a gweithdrefnau'r sefydliad
6. cadarnhau eich bod yn gwrando trwy gydnabod ac egluro pwyntiau a gododd unigolion
7. asesu sefyllfaoedd unigolion a phennu'r ymateb priodol yn unol â pholisïau a gweithdrefnau'r sefydliad
8. nodi unrhyw wrthdaro posibl rhwng gofynion unigolion ac ymatebion arfaethedig
9. mynd i'r afael ag ymatebion mewn ffyrdd sy'n anelu at hybu ffordd gytunedig ymlaen, sy'n cynnal perthynas gadarnhaol gydag unigolion
10. ymateb i unigolion yr asesir bod risg niwed iddynt, yn unol â pholisïau a gweithdrefnau'r sefydliad
11. cydbwysu anghenion yr unigolyn â gofynion eich sefydliad a rheoli'i ddisgwyliadau yn unol â pholisïau a gweithdrefnau'r sefydliad
12. cau trafodaethau ag unigolion yn unol â pholisïau a gweithdrefnau'r sefydliad
13. rhoi camau gweithredu ar waith, fel y bo angen, i fynd i'r afael ag anghenion unigolion, gan symud y rhain yn eu blaen yn unol â pholisïau a gweithdrefnau eich sefydliad
14. cynnal cyfrinachedd yn unol â gofynion cyfreithiol a sefydliadol
15. cynnal cofnodion o drafodaethau yn unol â pholisïau a gweithdrefnau'r sefydliad

Gwybodaeth a dealltwriaeth

Mae angen i chi wybod a deall:

1. gofynion cyfreithiol, sefydliadol a pholisi sy'n berthnasol i'ch rôl chi, i rôl pobl eraill yn eich sefydliad ac i'r gweithgareddau sy'n cael eu cyflawni.
2. y canllawiau, y polisiau a'r gweithdrefnau lleol a chenedlaethol perthnasol sydd ar gael a sut a phryd y dylid troi atynt
3. gofynion cyfreithiol a sefydliadol ar gyfer rhoi gwybod i'r heddlu am wybodaeth am drosedd wirioneddol neu drosedd honedig
4. rôl, cylch gwaith, amcanion a gwasanaethau eich sefydliad ar gyfer mynd i'r afael â cham-drin domestig neu drais rhywiol, gan gynnwys darparu cymorth i unigolion
5. cyfyngiadau eich awdurdod, eich cyfrifoldeb a'ch cymhwysedd proffesiynol
6. camau'r broses cyfiawnder troseddol i ganiatáu i'r unigolyn wneud dewisiadau gwybodus a rheoli'i ddisgwyliadau
7. gweithdrefnau eich sefydliad a phwysigrwydd cael at oruchwyliaeth ac ôl-drafod
8. sut i greu amgylchedd sy'n gwneud i unigolion deimlo'n gartrefol
9. beth yw cam-drin domestig a thrais rhywiol, a pha mor gyffredin ydyw yn eich cymuned leol
10. arwyddion o gam-drin a'r dulliau y mae camdrinwyr yn eu defnyddio i ennill grym a rheolaeth
11. effaith cam-drin ar bawb y mae'n effeithio arnynt, gan gynnwys unigolion a dibynyddion
12. sut gall plant a dibynyddion gael eu defnyddio gan gamdrinwyr fel rhan o'u camdriniaeth
13. y mathau o wybodaeth a chymorth y mae pobl sydd wedi'u heffeithio gan gam-drin domestig neu drais rhywiol yn eu ceisio, a'u ffynonellau
14. rôl asiantaethau a rhanddeiliaid allanol o ran darparu atgyfeiriadau a chymorth i unigolion sydd wedi cael eu heffeithio gan gam-drin domestig neu drais rhywiol yn eich maes
15. camsyniadau a safbwyntiau ystrydebol sydd ar led yn gyhoeddus am lefelau camdriniaeth a'i hachosion
16. sut i asesu anghenion unigolion a phennu natur a brys yr ymateb y mae ei angen yn unol â pholisiau a gweithdrefnau eich sefydliad
17. mathau priodol o gwestiynu, gan gynnwys cwestiynau agored, caeedig a chwestiynau treiddgar

18. pwysigrwydd gwrando effeithiol a thechnegau ar gyfer gwneud hynny
19. sut i gynnal cyfranogiad effeithiol gan unigolion yn ystod rhyngweithiadau
20. pwysigrwydd pennu gofynion ac anghenion unigolion a dulliau o wneud hynny
21. arddulliau a ffurfiau cyfathrebu gwahanol a sut i'w haddasu i fodloni anghenion yr unigolyn
22. rhwystrau cyffredin rhag cyfathrebu a ffyrdd o'u goresgyn
23. y camau gweithredu sydd ar gael pan nodir datgeliad o gamdriniaeth
24. technegau ar gyfer cadw rheolaeth ar rhyngweithiadau ag unigolion a chynnal perthynas gadarnhaol ar yr un pryd
25. sut i greu amgylchedd sy'n gwneud i unigolion deimlo'n gartrefol
26. sut i gymhwyso ymarfer ystyriol o drawma ym maes eich ymarfer
27. gwahanol ymatebion i drawma a'u heffaith
28. sut i gymhwyso dull seiliedig ar gryfderau, dan arweiniad anghenion, yn benodol i fodloni anghenion yr unigolyn
29. yr amgylchiadau pan fydd angen mynd yn groes i ddymuniadau datganedig yr unigolyn
30. pwysigrwydd sicrhau bod unigolion yn deall beth sy'n digwydd a pham
31. pwysigrwydd bod yn ymwybodol o'ch gwerthoedd a'ch credoau eich hun a'r effaith y gallant ei chael
32. sut i herio agweddau ac ymddygiad gwahaniaethol neu a allai fod yn niweidiol, a phwysigrwydd gwneud hynny
33. pwysigrwydd cofnodi'r holl fanylion a sut i wneud hynny

Geirfa

Cam-drin Domestig

Patrwm o ymddygiad rheolaethol, ymddygiad gorfodaethol, ymddygiad bygythiol, trais neu gamdriniaeth rhwng pobl sy'n 16 oed neu'n hŷn sydd, neu a fu, yn bartneriaid clos neu'n aelodau teulu, ni waeth beth yw eu rhywedd neu eu rhywioldeb. Gall y cam-drin gynnwys, ond nid yw'n gyfyngedig i, gyfuniad o gam-drin seicolegol, corfforol, rhywiol, ariannol ac emosiynol.

Mae'r diffiniad hwn hefyd yn cynnwys trais ar sail 'anrhydedd' fel y'i gelwir, anffurfio organau cenhedlu benywod a phriodas dan orfod. Mae plant hefyd yn cael profiad o gam-drin domestig pan fyddant yn dyst i gam-drin domestig.

Croestoriadedd

Natur gysylltiedig categoreiddiadau cymdeithasol fel hil, dosbarth a rhywedd, yr ystyrir eu bod yn creu systemau gwahaniaethu neu anfantais sy'n gorgyffwrdd ac sy'n gyd-ddibynnol

Dull dan arweiniad anghenion

Math o eiriolaeth sy'n gosod y goroeswr yn ganolog i ymyriadau a gwaith cymorth. Mae hyn yn golygu gwrando ar eu hanes, eu pryderon a'u hanawsterau, a nodi cryfderau. Mae'n arwain at gynhyrchu pecynnau cymorth yn gydgynhyrchiol, sy'n benodol i anghenion unigol goroeswyr. Mae dull dan arweiniad anghenion yn ymdrech ymrymusol sy'n talu sylw i amgylchiadau croestoriadol goroeswyr, gan osgoi maglau rhagfarn sefydliadol neu ymatebion aneffeithiol

Dull seiliedig ar gryfderau

Cydnabod bod gan unigolion gryfderau. Cydnabyddir y cryfderau hyn ac adeiladir arnynt fel rhan o gynorthwyo ag adfer.

Pobl mewn perygl

Unigolyn y diffinnir bod arno angen gofal, cymorth neu amddiffyniad arbennig oherwydd oedran, anabledd, risg cam-drin neu esgeulustod

Trais Rhywiol (gweler hefyd ddiffiniadau isod y gellir eu defnyddio sy'n ymwneud â cham-drin rhywiol neu ymosodiad rhywiol)

Yn debyg o ran ei natur i gam-drin rhywiol, ond defnyddir y term hwn yn fwy aml i ddisgrifio digwyddiadau byr neu unigol, megis ymosodiad rhywiol gan ddieithryn.

Cam-drin Rhywiol

Ymddygiad rhywiol digroeso gan un person tuag at berson arall. Mae hwn yn aml yn cael ei gyflawni trwy rym neu trwy gymryd mantais ar y person arall. Defnyddir y term hwn yn gyffredinol pan fydd yr ymddygiad rhywiol yn rheolaidd neu'n digwydd dros gyfnod estynedig.

Ymosodiad Rhywiol

Unrhyw ymddygiad rhywiol digroeso nad yw person wedi cydsynio iddo. Gall hyn amrywio o drais i voyeuriaeth i orchestu, i gyffwrdd digroeso dros neu o dan ddillad.

Ymarfer Ystyriol o Drawma

Ymagwedd at ymyriadau iechyd a gofal sydd â'i sail mewn deall bod amlygiad i drawma'n gallu effeithio ar unigolyn. Bydd ymarferwyr yn gweithio mewn ffyrdd nad ydynt yn ailachosi trawma yn anfwriadol i'r unigolyn, ac mae pwyslais ar ddiogelwch, dewis, cydweithrediad a grymuso'r cleient.

SFJGK401

Sefydlu angen unigolion am gymorth cychwynnol ynghylch datgelu cam-drin domestig neu drais rhywiol

---

Datblygwyd gan	Skills for Health
Fersiwn rhif	3
Dyddiad cymeradwyo	26 Mai 2023
Dyddiad Adolygu Dangosol	28 Mai 2028
Dilysrwydd	Ar hyn o bryd
Statws	Gwreiddiol
Sefydliad cychwynnol	Skills for Justice
RCU gwreiddiol	SFJGK401
Galwedigaethau perthnasol	Gweithiwr Lloches, Gweithiwr Argyfwng, Cynghorydd Annibynnol Trais Domestig (IDVA)
Cyfes/Set	Atal a mynd i'r afael â cham-drin domestig a thrais rhywiol
Geiriau Allweddol	rhywiol; domestig; dan arweiniad anghenion; diogel; dan arweiniad anghenion; unigolyn; cymorth; cyfathrebu; datgeliad

---